

MAGYAR KARDVIVÁS

MINT

NŐI TESTGYAKORLAT.

IRTA

SZTRAKAY NORBERT.

TIZ AUTOTYPIAI KÉPPEL.

—> *Ára: 1 forint o. é.* <—

BUDAPEST

PÁTRIA IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1895.

Sztrakay Norbert

vivóterme

Lónyai-utca 7. a Csillag-utca sarkán

ez idő szerint nemcsak a legszebb, de minden tekintetben valódi minta-vivóterme is a fővárosnak.

Legujabban lovag **Arlow Gusztáv** cs. és kir. százados is lehetőleg szintén e szerint rendezte be a maga vivótermét.

A vivóterem földszint, 6 ablakos nagy utcai terem parkettirozva, este 9 Auer-féle villanyszerű égővel világítva; a legujabb, saját találmányu, szab. vivószerekkel és cél táblákkal oly dusan van felszerelve, hogy a vivóknak mitsem kell beszerezniök.

A vivótársaságok kényelmére, hogy más idegenekkel még találkozniok se kelljen, két egészen külön bejáratu öltöző szalon áll rendelkezésre, mindegyik zuhanyossal s egyéb szükségesekkel ellátott mosdókkal van felszerelve.

A **vivóórák** reggel 7-től este 10-ig a napnak bármely szakában **tetszés szerint választhatók.**

Beiratkozni lehet szeptember hó 1-től kezdve ápril hó végeig **bármikor** — egyes hónapokra is.

A hölgyek

azonban **egész éven át bármikor** — esetleg otthon a háznál is — **kaphatnak oktatást a kardvivásból.**

A
MAGYAR KARDVIVÁS
MINT
NŐI TESTGYAKORLAT

IRTA
SZTRAKAY NORBERT.

BUDAPEST

PÁTRIA IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1895.

Handwritten signature

05039

TARTALOM.

	Oldal
ELŐSZÓ	5
I. A torna és a női testgyakorlat	9
II. A vitor és a kardvívás	13
III. A vívás és a torna	17
IV. A magyar kardvívás mint női testgyakorlat	22
V. Függelék	37
a) Vivóverseny és vivómérkőzés	37
b) Nyílt megjegyzések az első magyar vivómérkőzésre	43
c) 1895. május 12 és 13. (a legutóbbi vivómérkőzés)	45
d) Kardra magyar! (Költemény)	53

ELŐSZÓ.

Hogy a magyar kardvívás nemes sportjának, a melynek művelése és oktatása körül különben már csaknem 25 éven át foglalkozom, ne csak karddal, hanem egyuttal tollal is hasznára lehessek, e röpirat megírására vállalkoztam.

Feladatomban tárgya, hogy a vívást és a tornát ez alkalommal a testgyakorlás tekintetében összehasonlítsam egymással; czélja pedig, hogy a magyar kardvívást, mint a testi nevelésnek szintén egyik, nem kevésbé fontos és lényeges tényezőjét, ez alkalomból a nagy közönségnek ép a női testgyakorlás szempontjából bemutassam.

Távol áll tőlem, hogy akár a vívást, akár a tornát egymás rovására feldicsérjem, érdemtelenül magasztaljam vagy esetleg ok nélkül ócsároljam; mindkettőnek azonban úgy előnyeit, mint hátrányait minden elfogultság és részrehajlás nélkül leplezetlenül feltüntetni és a maga valóságában kellőleg megismertetni nemcsak

a tájékozatlan közönség felvilágosítása, de főképpen a testgyakorlás céljának előmozdítása érdekében is hivatásszerű kötelességemnek tartom.

Kérlelhetlen szigorral fogom tehát lerántani a leplet ama hiányokról és kinövésekről, a melyek akár az egyik, akár a másiknak hanyatlását vagy elfajulását okozzák; rámutatok azonban egyuttal ama gyógyeszközökre is, a melyek a hiányok pótlására és a kinövések orvoslására nemcsak alkalmasak, de föltétlenül szükségesek is.

Ez alkalommal azonban csupán a következő kérdések megvilágítását és megoldását tűztem ki feladatom tárgyául:

1. Ha a torna föltétlenül mindenkinek szükséges kor- és nemkülönbség nélkül, miért van az akkor mégis, hogy az emberiségnek több mint fele része, az egész nagy hölgyközönség, ép ez a gyöngébb nem, — a melynek különben sokkal nagyobb szüksége volna a testedző gyakorlásra, mint az erősebb szervezetű férfiaknak: — nemcsak, hogy nélkülözi a tornát, de egyáltalán semminemű más testgyakorlásban sem részesül?

2. Czélszerű és alkalmas-e a törvivás (fleurettezés) a hölgyközönségre nézve, akár testgyakorlás, akár pedig szórakozás vagy kedvtelés szempontjából is?

3. Magasabb fokú művészet-e a törvivás a kardvivásnál? vagy tényleg csakugyan előkészítő alapiskolája a kardvivásnak és mint ilyen föltétlenül szükséges-e a kardviváshoz?

4. Vajjon a kardvívás *helyes irányu* tanulása és gyakorlása nem oly lényeges és fontos tényezője-e szintén a testi nevelésnek, mint a torna? És

5. Nem pótolhatná-e a magyar kardvívás *helyes irányú* iskolája a tornát a női testgyakorlás tekintetében is, a melyet különben tényleg hölgyközönségünk még ma is nélkülöz?

Hogy miként feleltem meg ebbeli feladatomnak, hogy mennyire sikerült ezeket a nem csekély fontosságú kérdéseket megoldanom, a melyekre eddig talán még nem is gondolt senkisé: — azt a jövő fogja majd megmutatni.

Budapest, 1895. ápril hó 15.

Sztrakay Norbert,

vívómester.

SZTRAKAY KARDISKOLÁJA MINT NŐI TESTGYAKORLAT.

BUDAPEST 1894.

Jobb kézzeli gyakorlatok.

SZTRAKAY KARDISKOLÁJA MINT NŐI TESTGYAKORLAT.
BUDAPEST 1904.

Bal kézzeli gyakorlatok.

A TORNA ÉS A NŐI TESTGYAKORLAT.

Ha nőnevelésünk eddigi rendszerét valaki csak némileg is figyelmére méltatta: — annak bizonyára már eddig is tapasztalnia kellett, hogy a leánynövendékek tornáztatása, — úgy a mint az ma is iskoláinkban divik, — nemcsak hogy nem felel meg magasztos feladatának, — de még távolról sem elégíti ki a testi nevelés modern kívánalmait.

Miután pedig a leánynövendékek a tornának szükséges és üdvös voltáról még csak fogalommal sem birnak, nem csoda, ha azt nem is veszik komolyan, és nem is nagyon kedvelik.

Innen van az, hogy a leánynövendékek, — a mint kikerülnek az iskolából, — szokás szerint kimaradnak a tornából is, és eszköz ágába sem jut többé a torna: — s így ép *a fejlődés legfontosabb korszakában* nélkülözik a testgyakorlást, — a midőn tulajdonképen ép a legnagyobb szükségök volna reá.

Ezután odahaza jobbára kötés-, horgolás-, himzés-, szóval a kézimunkák test- és lélekölő különféle fajtaival foglalkozva, varrógépnél, — vagy valamely új női hivatalban alkalmazva, íróasztal mellett nap-nap után görnyednek — *minden testmozgás, testedzés és testgyakorlás nélkül!*

Ez az oka aztán, hogy a fiatal lányok, — főleg a nagyobb városokban, egészséges, üde színöket már serdülő korukban is veszítik és csakhamar neki indulnak a satnyulásnak; igen rohamosan elősegíti ezt még azonkívül az a sokféle francia divatú derékfűző is, *mely nélkül pedig előkelő ifju hölgyet ma már többé elképzelni sem lehet!*

Ez ma a mi modern nőnevelésünk, — és ez egyúttal kútforása is sok mindenféle női bajnak és betegségnek!

Valóban érthetetlen, hogy a testi nevelés és egészségügy irányadó körei az elhanyagolt női testgyakorlás bajainak orvoslására mindez ideig még csak kísérletképen sem tettek semmit!

Meggyőződéseim szerint pedig egy intelligens uri nőnek nemcsak gyöngébb testalkata — s foglalkozásánál, — de főképen hivatásánál fogva is feltétlenül még sokkal nagyobb szüksége van a testedző gyakorlásra, mint az erősebb idegzetű férfiaknak...

Ha az anya testileg gyöngé, vézna és beteges: — lehet-e akkor egészséges és életerős az új sarjadék?!

Ama kánaáni szőlőfűrt is nem ép és egészséges szőlőtőn termett-e meg szintén egykoron?!

Az írás is azt mondja, hogy csak a jó fa teremhet jó gyümölcsöt: — és így a törpe sem szülhet óriást! . . .

És mindannak daczára, hogy nemcsak iskoláinkban, de a társadalmi téren is oly hatalmas tényezőjévé vált már a torna a testi épség és egészség fentartásának, hogy ma már ország-szerte mindenütt tornacsarnokok emelkednek, tornaegyletek alakulnak a testgyakorlás művelése és fejlesztésére; daczára annak, hogy ma már minden művelt ember tudja és érzi, hogy kor- és nemkülönbség nélkül feltétlenül mindenkinek szüksége van a testgyakorlásra: *a mi hölgyközönségünknek mégis az a szomorú és mostoha sors jutott még ma is osztályrészüil*, hogy nemcsak teljesen nélkülözi a tornát, — de egyáltalán semmiféle más testgyakorlásban sem részesül, a mihez pedig feltétlenül legalább is annyi joga s talán még több igénye is lehetne, mint a férfiaknak!

Hogy mért kelljen tényleg a hölgyközönségnek, ép ennek a gyöngébb nemnek, *még ma is*, — *a haladás jelen századának még ez utolsó tizedében is*, — teljesen nélkülöznie a testgyakorlás jótékony áldásait: — azt józan észszel egyáltalán megérteni nem tudom!

A testi nevelés intéző körei annyira megfélekedtek a női testgyakorlásról, hogy ez irányban még csak kísérletképen sem tettek semmit!

Hogy a nőközönség a mai viszonyok közt még a legjobb akarat mellett sem vehet részt a tornában s így e miatt kell nélkülöznie a testgyakorlást: — annak oka meggyőződéseim szerint legnagyobb részt *a tornába való járás nehézségei és akadályainak különféleségében rejlik*.

Ezek az akadályok és nehézségek pedig tényleg oly nagyok és különfélék, hogy a felnőtt nőközönség aligha fogja majd valaha a tornát látogatni tudni!

A különféle szobai tornaszerek alkalmazása sem fogja soha pótolni a tornát, miután azok az egyoldalú, unalmas gyakorlatok, — ha egy ideig foglalkoztatják is a nyers testi erőt és ügyességet — de soha sem nyújtanak egyuttal kellő szórakozást is, s így *mivel nem elégítik ki a szellemet is:* — csakhamar sutba kerül az unalmas tornaszer is.

Az uszás, csolnakázás és korcsolyázás sem pótolhatja a tornát, miután ez is csak időleges, és nemcsak a helyi viszonyoktól függ, — de még az évszak és időjárás szeszélyeitől is!

A lovaglás és vadászat inkább csak sportszerű kedvtelés, mint testgyakorlat, — és csakis a magas körök és a vagyonosabb osztály hölgyeinek állhat rendelkezésére.

Legujabban a lawn-tennis, cricket, croquet stb.-féle játékokkal is kísérleteznek, hogy csak némileg is kárpótolják a teljesen elhanyagolt női testgyakorlást; ez azonban szintén csak időleges és csak ott és akkor vehető igénybe, a hol és a mikor erre alkalmas hely és idő kínálkozik.

Egyes sporthölgyek ugyan tanultak már vivni is — vítőrrrel, avval a francia divatú fleuret-vel; ezt azonban nem is annyira testgyakorlás céljából, — mint inkább szeszély-, unalom-, vagy csupán csak uri kedvtelésből tették.

Harlt J. bécsi vivómester volt az első, a ki körülbelül ezelőtt tiz évvel mutatta be nálunk is nyilvánosan nőtanítványai-val a vítőrrívást, mely iránt azonban a magyar nők nemcsak hogy nem igen tudtak lelkesülni, de egyáltalán nem is érdeklődtek.

Harlt a „*Moderne Kunst*“ hasábjain a „*Damenfechten*“ czimű cikkében azt iparkodik kimutatni, hogy mily czélszerű s mily jó a vítőrrívás a nőknek, s így csakis ezt ajánlja a hölgyvilágnak.

Én azonban 24 évi vivómesteri működésem alatt szerzett tapasztalat és gondos megfigyelés után épen a vítőrrívást nem ajánlom a nőknek; sőt mint veszélyest határozottan elítélem és egyáltalán mellőzendőnek is tartom, mert folyton a mellett tehát a nőknek legkényesebb részét teszi ki a sérülés veszélyének.

A vitor maga ugyan könnyű és finom eszköz, — de a heves szurások, melyek folyton csak a mellre irányulnak, rendszerint oly erősek és intenzívek, hogy a vitornek a döfés alatt mindig ivalakban kell a mellen meghajolnia; már pedig a női mellet ily módon támadni, böködni törrel, holott még a vitor gombja is igen gyakran letörik, nemcsak határtalan könnyelműség, de *valóságos merénylet is!*

Karddal azonban, — még ha oly nehéz is volna, — *az egész test és egész kar különböző és kevésbé veszélyes részeire is oly finoman és gyöngéden lehet vágni, hogy alig érezni meg az érintést!*

II.

A VITŐR- ÉS A KARDVIVÁS.

Nem lesz talán egészen érdektelen, ha ez alkalommal a vitőrvivást, a melyért különben annyian és annyira rajonganak, a maga valóságában és valódi értékében ismertetem meg; mindenekelőtt azonban a vitőrnek a kardviváshoz való viszonyát kell előbb kellőleg megvilágítva, bemutatnom.

Köztudomás szerint ugyanis általános az a hit, hogy a vitőrvivás képezi a kardvivásnak alapját és előkészítő iskoláját; hogy csak abból lehet egykor kitűnő, jó kardvivó, a ki előbb jól megtanult fleurettezni vagy rapirozni, szóval, hogy a vitőr tanulása föltétlenül szükséges a kardviváshoz.

Innen van az, hogy mindenütt — még a katonai-intézetekben is — rendszerint mindig vitőrrel kezdik meg az oktatást, illetve a kardvivást.

A vitőrvivás kedvelői azonkívül még annyira el vannak ragadtatva annak magasztosságától és szépségeitől, hogy a vitőrvivást valósággal művészetnek tartják, míg a kardvivást — már nyersebb jellegénél fogva is — inkább csak mesterségnek mondják.

Egyáltalán így is szokták mindig nevezni: a „*tőrvivás művészete*“, a „*kardvivás (nemes) mestersége*“ és ez az elnevezés oly régi és megszokott, hogy ma már ez föl sem tűnik senkinek.

A vitőr- és a kardvivásnak egymáshoz való viszonyát különben legjobban jellemzi az a találó hasonlat, a mi a szobrászat művészete és a kőfaragás mestersége között van.

Hogy a vitőrvivás művészet, mint pl. akárcsak a szobrászat, a kardvivás pedig — már nyersebb jellegénél fogva is — inkább csak a kőfaragás mesterségéhez hasonlítható, azt a tőrvivók kitűnőségeinek szakvéleménye hangoztatja s hirdeti.

Hogy pedig a vitőrvívás egyszersmind előkészítő alapiskolája is a kardvívásnak, azt nemcsak a már rendszerre vált szokás támogatja, de e mellett kardoskodnak maguk a vivőmesterek is; innen ered aztán az az általános felfogás és vélelem, *hogy vitőr nélkül egyáltalán nem is lehet jól és alaposan megtanulni a kardvívást!*

Hogy mily téves, elfogult és meggondolatlan ez a felfogás a törvívásról, kitűnik már abból is, hogy ez a kétféle vélekedés oly merően ellenkezik egymással, annyira ellentmond egymásnak, hogy voltaképpen egyike sem felel meg a valóságnak.

Ha a törvívás csakugyan művészet, a kardvívás pedig csak mesterség, akkor hogyan képezheti mégis előkészítő elemi iskoláját a kardvívásnak a törvívás?

Képezheti-e a művészet előkészítő iskoláját a mesterségnek? A szobrászat a kőfaragás mesterségnek?

Hogy valakiből egykor jó kőfaragó lehessen, előbb a szobrászatot kell-e jól megtanulnia? — — — —

Miután azonban a törvívást tényleg csakugyan bevezető elemi oktatásul használják a kardvíváshoz, önként következik, hogy akkor mégis csak alantabb művészi fokon kell állnia a kardvívásnál s így *evvel szemben egyáltalán művészetnek* nem is mondható.

Ha pedig a vitőr- és a kardvívás technikáját is összehasonlítjuk egymással, akkor már az első tekintetre is be kell látnunk, hogy a törvívás *ellentétes sajátságainál fogva* nemcsak hogy alapiskoláját nem képezheti a kardvívásnak, de arra oly zavarólag is hat, hogy voltaképpen csak *hátrányára van a kardvívásnak*.

A vitőrvívásnál ugyanis már a kiállás, az ugynevezett „*en garde*” is más; más, sőt épp ellenkező a kezek tartása, a jobb és bal kéz helyzete; más a vitőr és más a kard fogása és tartása; más, sőt nagyon is elütő a támadás kiviteli módja is. Vitőrrel szurni, karddal pedig vágni kell; a szurás mindig a mell közepére, tehát folyton csak egy pontra irányul, míg a vágást az egész kar és felső test bármely és különféle részeire intézhetjük, amazzal döfés, emezt pedig ütés alakjában.

Hogy miként képezheti a szurás a vágásnak, a döfés az ütésnek előkészítő alapját? hogy a folyton egy pontra irányuló

szurások miként képezhetik a különféle irányu vágásoknak bevezető elemi iskoláját, azt józan észszel még csak elképzelni sem lehet.

Hol van itt a logikai összefüggés, hol van az átmeneti fokozatosság előkészítő alapja?

Még a boxolás is jobb előkészítő iskolája lehet a birkozásnak — mint a törvivás a kardvivásnak!

Az a vivómester, a ki nemcsak a verekedés, hanem az oktatás mesterségéhez is ért némileg, sohasem fog a kezdő tanulónak kard helyett vitőrt adni a kezébe, de oly nehéz fringiót sem, a mit az még el nem bír: — hanem oly könnyű vivókardot, a mely zsenge korának és testi erejének teljesen megfelel és így még e tekintetben sem fog soha a vitőrré szorulni.

Annak a téves felfogásnak különben, mely a vitőr-vivásról oly általánosan van elterjedve, megvan a maga eredeti alapja is.

A vivás tanításával ugyanis kezdetben tudvalevőleg hivatás-szerűen jobbra *csak francia vagy olasz vivómesterek foglalkoztak*, s miután ezek különben is mindig jobban kezelték a vitőrt mind a kardot, nagyon természetes, hogy nálunk is legelőször saját nemzeti fegyveröknek, a hazájukban divó *vitőrvivásnak*, iparkodtak előbb érvényt szerezni és csak azután ugy záradékul tértek át a kardvivásra.

Igy hozták be hozzánk és divatba a törvivást; így lett alapja és előkészítő iskolájává a kardvivásnak!

Ez a divat aztán csakhamar szokássá, a szokás pedig a vivómesteri furfang és leleményesség folytán valósággal *rendszerré vált*, s így a kezdő tanulónak azóta annál több időt, az apának pedig tandíjak fejében annál több pénzt kell a vivásra fordítania.

Hogy mily rendkívül fogékony talajra talál nálunk minden, a mi külföldi, főleg ha olasz vagy francia, mutatja az is, hogy ez a téves felfogás a törvivásról eredendő bűnként száll még ma is apáról fiura és nemzedékről nemzedékre minden meggondolás és jogosultság nélkül!

A vitőrvivásnak tehát, miként ezt már fentebb is kimutattam, nálunk egyáltalán sem elméleti, sem gyakorlati haszna nincsen, mert sem *nem művészibb* a kardvivásnál, sem pedig *előkészítő alapját* nem képezi a kardvivásnak, hanem *egészen*

önálló és reánk nézve teljesen idegenszerű s oly sajátságos nemzeti sportja ez az olasz- és francziának, mint pl. az angolnak és amerikainak a boxolás!

Hogy a kardviváshoz tényleg csakugyan teljesen felesleges a törvívás, annak 24 év alatt tanítványaimnak egész legiója elég fényes bizonyítékát adta már eddig is; sőt *Lisznyay, Békény* (balkezes), *Pálföldy, Mérái Horváth* stb., a kiknek pedig vitőr soha még kezükben sem volt, ezelőtt *már 10—15 évvel is megmutatták, hogy vitőr nélkül is meg lehet szépen, jól és alaposan tanulni a kardvivást!*

Schleicher Ágost, a ki Lambachban Felső-Ausztriában, Gmunden közelében visszavonultan még ma is él, annak idején *Európának egyik leghíresebb és legkitünőbb kardvivója volt*, anélkül, hogy *valaha csak vitőrt látott volna is valaki a kezében!*

Kard a mi nemzeti, támadó és önvédelmi fegyverünk; karddal nemcsak az önvédelem, de még a támadás is nyiltabb, férfiasabb s nemesebb, mint avval az idegen törrel való alattomos szurkálás!

Kard való tehát a magyar nőnek is, és nem fleuret vagy rapir!

Hajdanta, a mikor a magyar ősi szokás szerint még oldálán viselte a kardot, már maga a pusztá kardrántás is *nemes tett számba ment*, mert ez a nemes fegyver akkoron soha sem hagyta el *ok- és nemtelenül* hüvelyét!

Azok a „*kardforgató hős apák*“ hajdanta sohasem csináltak játékot és komédiát a kardvivásból, mint a hogy ezt ma tenni szokták, „*méltó fiaik*“!

És ha a magyar ma már többé oldalán nem is viseli a kardot, *legyen azért ősi büszkesége mindig — a karddal való bánásmódnak tudata!*

Sztrakay kardiskolája, mint női testgyakorlat.

Budapest, 1894.

Weisz Káthi.

Sztrakay Ella.

Bartók Erzsike.

Vattay Anna.

Dontellai Irén.

Kommandinger Ren.

III.

A VIVÁS ÉS A TORNA.

Hogy a torna mily üdvös és mily szükséges intézménye az egészség és testi épség fentartásának, azt ma már minden művelt ember tudja, de hogy a magyar kardvivás *helyes irányú* tanulása és gyakorlása is szintén oly lényeges és nem kevésbé fontos tényezője a testi nevelésnek, mint a torna; hogy különösen a női testgyakorlásra nézve is sok tekintetben czélszerűbb és alkalmasabb a tornánál: — azt ez idő szerint talán még nem igen sokan fogják tudni.

Ez képezeni tehát tulajdonképeni feladatom tárgyát.

Hogy a vivás tényleg szintén jó és egészséges testgyakorlat, azt még a legelfogultabb tornászok is elismerik; azonban csak az az egy a kifogásuk, hogy nagyon egyoldalú, mert csakis az egyik, rendszerint a jobb kart edzi és erősíti csupán, és így mégsem olyan jó mint a torna.

Ez a hiba vagy hátrány az én meggyőződéseim szerint nem magában a vivás intézményében van, hanem ama *felületes és helytelen mód* alkalmazásában rejlik, mely a vivás oktatása és gyakorlása körül egyáltalán szokásban van nálunk.

Az én kardiskolámnak ép az a célja, hogy az általa elérni szándékolt testgyakorlás ne legyen egyoldalú.

Ha mi ugyanis a vivást nemcsak a jobb, de fölváltva egyuttal a *balkéz*szel is tanuljuk és *mindkét kézzel egyaránt és rendszeresen gyakoroljuk*: — akkor nem is lesz az egyoldalú: akkor nemcsak mind a két kar és láb, de az egész test izomzata is keresztvonalon lesz foglalkoztatva, edzve és egyaránt fölváltva erősítve, így aztán a vivás által elért testgyakorlat ellen még azt a kifogást sem tehetik; — hogy egyoldalú.

A magyar kardvívás tehát, ha mi annak oktatása és gyakorlása körül *helyes irányu* módszert alkalmazunk, nemcsak oly lényeges és fontos tényezőjévé lesz a testi nevelésnek, mint a torna: — de sajátyszerű előnyeinel fogva sok tekintetben célyszerűbb és magasztosabb is a tornánál.

A torna ugyanis csak gépiesen, úgyszólván öntudatlanul foglalkoztatja a test izmait és csakis ily módon fokozza és növeli a nyers testi erőt s ügyességet; a vívás azonban *öntudatosan és alkalomszerűleg* működteti az izomerőt és ügyességet s így a vívásnál a testgyakorlással egyszersmind *a szellemi működés is párosul*.

A tornánál minden gyakorlat csakis a gépies megszokás önkéntelen kifolyása; a vívásnál azonban minden mozdulat *alkalom- és tervszerű öntudatos működése az akaratnak*, a melynek a testi erő csupán végrehajtója s az ügyesség közvetítője csak!

Azért mondják a vívást *nemes sportnak*, vagy *nemes mesterségnek is*, mivel az emberi lény legnemesebb sajátosságával, *a szellemi működés tevékenységével* is foglalkozik, s így a vívás nemcsak a test, *de egyuttal a szellem gymnasztikája is egyszersmind*, míg a torna pusztán csak a testi szervezet izomzatára hat anélkül, hogy a szellemi működés közvetítésére, a szellemi tevékenység közreműködésére is szüksége volna hozzá.

Ki ne látott volna már czirkuszbán vagy orpheumokban oly remek tornászati mutatványokat, a miket pusztán idomítás által állatok is betanultak és csupán gépies megszokásból öntudatlanul is oly bámulatos ügyességgel és páratlan pontossággal végeztek, hogy valóban nem tudjuk, az *idomító egyéniséget*, vagy az *idomított állatot csodáljuk-e jobban?*!

A vívást azonban csakis *szellemi képességgel bíró, cszcs lény képes megtanulni*.

Ez az, a mi a vívást a torna fölé emeli, ezért magasztosabb a vívás mint a torna.

Sohasem érezzük úgy magunkban tornázás közben az életerő pezségését, a melyet nemcsak testi, de szellemi erőnk tudatának érezte is kelt föl bennünk, mint a mikor kardunkat ellenfelünkével összemérjük!

A vívás tehát — miként ezt már fentebb is kimutattam — teljesen pótolhatja a tornát, míg viszont *a vívás magasztos előnyeit sohasem pótolhatja a torna*,

Hogy a vivás mindennek daczára is ma még oly hátra van elismerés és méltánylás tekintetében a tornával szemben, az csakis ama téves felfogásnak és elfogultságnak róvható föl, mely a vivást csupán uri kedvtelésnek és a lovagias ügyek egyik elintézési eszközének tekinti, különben pedig egészen feleslegesnek, sőt teljesen szükségtelennek is tartja.

Ez a téves felfogás és elfogultság okozta ama közönyt, mely a vivás művelésére és fejlődésére mindig oly zsibbasztó hatással volt, hogy az még ma is jóval mögötte áll a tornának, holott a vivás körülbelül 30 évvel előzte meg nálunk a tornát.

A vivásnak ugyanis már 1835. évben „*Nyilvános vivó-intézete*“ volt Pesten, — míg az a „*Pesti tornaegylet*“ a mely utóbb a mai Nemzeti tornaegylet nevét vette fel, — csak 1867. évben tudott végleg megalakulni.

És mégis hol van ma a torna, és hol van a vivás nem csak az általános elismerés és méltánylás, de a fejlődés tekintetében is?!

Nekünk még ma sincs „*Nemzeti vivóakadémiánk*“; nincs egy oly országos vivóintézetünk, a hol a mesterjelöltek alapos és szakszerű kiképeztetést, és a taníthatásra közelismeréssel bíró jogosítványt nyerhetnének, mint a hogy ezt a Nemzeti tornaegyletben a tornatanárok is nyerik.

Régebben legalább azt tartották, hogy „*gyakorlat teszi a mestert*“, s azért a mesterjelölt éveken át segédkezett, készült, tanult valamely hirnevesebb mesternél, mint ezt pl. az öreg *Keresztessy* is tette, — az öreg *Friedrichnél*, csaknem 20 évig segédjeként működván, gyakorolta a vivás nemes mesterségét.

Ma azonban *minden tanulás, sőt gyakorlat nélkül* is gombamódra terem a „*vivótanár*“ mindenütt!

A vivás nemes művészetének oktatása ma már nem egyéb üzlet- és iparszerű vállalatnál! . . .

Régebben kevesebb volt ugyan a vivó, de annál több volt a jó vivó.

Régebben minden vivómesternek megvolt — a maga „*Szemzője*“ és „*Kisbaáríja*“ ma azonban zsufolva van minden vivóterem kezdőkkel és *bumlistákkal*!

Azelőtt minden mester a *saját tanítványainak kitünőségeire* volt büszke, — ma azonban a mások tollaival való ékeskedés,

a mások „*vivónotabilitásainak*“ csalogató hívogatása, — a *jobb vivók fogdosása* képezi a reklamot és hirnevet!

Annyi bizonyos, hogy a mióta ez a kalmárszellem avatatlan kezekkel belemarkolt ebbe a nemes mesterségbe: — azóta nagyott esett a vivómesterek agiója, és evvel együtt a vivás művészetének becse is!! . . .

Tanulás nélkül pedig nincsen tudás, — tudás nélkül lehetetlen a tanítás; sőt nem is elég csak azt tudni, *a mit*, — de még azt is meg kell tanulni, — hogy *miként is kell voltaképen tanítani*.

Tudás nélkül nincs tekintély, elismerés, bizalom, — és a hol ez hiányzik, ott nincs és nem is lehet haladás, csak hanyatlás!

A vivósport hanyatlását maguk a szaklapok is kénytelenek elismerni. Így a többi közt a „*Sport-Világ*“ is, a mely különben szintén oly elragadó magasztalással irogatott azokról a koronaherczeg-utczai „*jól sikerült vivóestélyekről*“ (lásd: a 7. számot 1894) a melyen még a leghíresebb „*vivónotabilitások*“ is megfordultak, már a 22. számban őszinte vallomások közt beismeri, „*hogy a legutóbbi időkben a vivás terén csakugyan hanyatlást észlel*“ stb.

De hol is van ma az a vivómesteri tekintély, elismerés, tisztelet, a mely az öreg *Friedrich, Chappon, Martinengo*, vagy az öreg *Keresztessy* (József) nevéhez még ma is fűződik?!

Hol van az a hírnév, a mely egynek magának is több volt akkor, sőt még ma is nagyobb, mint a mostani vivómestereknek, egyetemi és műegyetemi vivótanároknak együttvéve valamennyinek?!

Pedig ezek soha sem koszorúzták meg egymást; soha sem mérkőztek, nem verekedtek egymással, — de az *oktatás terén versenyeztek egymással*, — anélkül azonban, hogy valaha legkevésbé is meg akarták volna tépni az elismerés babérait egymás homlokán? . . .

Akárminő színezetet adjanak is — szerintem — annak a „*barátságos*“ vivómérkőzésnek, mégis mindig kirí abból a kapzsiságnak és kenyéririgységnek háttére, ha egy mester mestertársának hirnevén és existenciáján nyilvánosan is csorbát akar ejteni, és ennek árán emelni a maga tekintélyét s hirnevét!

Szerintem a vivómester hivatásának nem az a czélja és feladata, sőt talán állásának komolyságával sem igen fér egészen

össze, hogy czirkuszbeli birkozóként belépti díj mellett a néző közönség laikus tapsai közepette neki gyürkőzzék egymásnak a porondon, hanem *hogyan jól és alaposan tanítani és oktatni tudjon!*

Mért nem tornáztatták meg az országos tornaversenyek alkalmával *a tornamestereket és tornatanárokat is egymással szemben?!*

Mért nem rendeznek versenyprodukciókat ezekkel is??

Mért nem rendezett még eddig egyetlen csónakegylet sem oly regatta-versenyt, a hol a *trainereket* hívták volna föl egymással a küzdelemre? . . .

Mutassa be tanítványai által nyilvánosan is minden mester a maga iskoláját, s oktatása módszerét, mutassa meg, hogy *mit, miként és mennyit* tudnak és ne azt fitogtassák, hogy miként tudnak verekedni ők maguk?!

Azt pedig, hogy a vivómesterek amatőrökkel is belépti díj mellett sikra szállva ezekkel is nyilvánosan verekedjenek, részemről nemcsak ok- és céltalan balgaságnak tartom, de úgy a mesteri tekintély, mint a vivósport érdekében határozottan elítélem. *a)*

Nem nyilvános vivómérkőzésekre és látványos produkciókra van nekünk szükségünk, hanem mindenek felett *helyes iskolára és alapos tanulásra! b)*

Egyáltalán nem igen van még nekünk mit belépti díj mellett mutogatnunk.

a) és b/ Erre vonatkozólag lásd a Függelékét.

IV.

A MAGYAR KARDVIVÁS MINT NŐI TEST- GYAKORLAT.

Feladatomnak távolról sem az a célja, oly színben tüntetni föl a tornát, mintha az egyáltalán nem eléggé üdvös intézménye volna a testgyakorlásnak; sőt ellenkezőleg én a torna iránt a legnagyobb elismeréssel viseltetem magam is.

Miután azonban a tornába való járás nehézségei és akadályainak különfélesége oly nagy, hogy a legtöbben, főleg pedig az egész nagy hölgyközönség tényleg ép azért kénytelen nélkülözni a testgyakorlást, mivel egyáltalán nem járhat a tornába: — én a magyar kardvivást, mint a mely nemcsak pótolhatja a tornát, de teljesen kielégitheti a női testedzés és testgyakorlás kívánalmait is, már abból a szempontból is czélszerűbbnek és alkalmasabbnak tartom a tornánál: minthogy abban bármikor odahaza is föltalálhatja nemcsak a megkívántató szükséges testgyakorlást, — de egyuttal a kellemes és nemes szórakozást is.

A magyar kardvivás tehát az egész nagy hölgyközönségnek teljes kárpótlást nyujthat az eddig nélkülözött testgyakorlás tekintetében, a melyben a torna által még mind ez ideig egyáltalán részesülni nem tudott.

Ha mindazonáltal a vivást a női testgyakorlásra nézve ma még talán nem is veszik komolyan, sőt ha itt-ott esetleg közönyt és czinizmussal is fogadnák: én meg vagyok győződve arról, hogy *az idő*, a melytől különben minden újításnak, minden új intézménynek sorsa és jövője függ, *előbb-utóbb meg fogja majd hozni a magyar kardvivásnak is azt az elismerést és méltánylást*, a mit a testi nevelés és testgyakorlás terén méltán meg is érdemel; a mit különben a torna is csak 30 évi erős

küzdés és lankadatlan buzgólkodás után tudott magának szintén megszerezni.

Minden kezdet azonban nehéz; minden ujitásnak, minden új intézménynek, — ha még oly életrevaló volna is, — mindig megvannak a maga vaskalapos ellenségei, a kik minden iránt, a mi új, — nemcsak közönnyel, — de már elvből is ellenszenvvel viseltetnek, sőt még másokat is elidegeníteni iparkodnak.

Igy volt ez azonban kezdetben a tornával is.

Comenius Amos János, ama híres nagy nevelő, a kit még Rákóczy Zsigmond 1650. évben külföldről hozatott az országba, — hogy nálunk is meghonosítsa a tornát, — már akkor is kimutatta, s hirdette, hogy a torna mily fontos és mily szükséges tényezője a testi nevelésnek: — és mégis *több mint 200 év kellett ahhoz, míg annak üdvös és szükséges voltát belátták*, és végre is méltányolni kezdték, s 1867. évben alakult meg végleg az a „*Pesti tornaegylet*“, a melyből utóbb a mai „*Nemzeti tornaegylet*“ keletkezett és állandóan vetette meg alapját a testgyakorlásnak!

Hiszen még csak 20—25 évvel ezelőtt is, oly elfogult és téves volt a felfogás a torna iránt is, hogy az előkelőbb családok fiait rendszerint orvosi bizonyítvánnyal mentették fel az apák a torna alól; a mamák határozottan tiltakoztak a leánygyermekek tornáztatása ellen; nagy megbotránkozással jelentvén ki, hogy leányaikból ők sem akrobatát, sem kötél táncczosnót neveltetni nem akarnak és nem fognak, s hogy az ilyen frivol komédia (t. i. a torna) szolid leányoknak egyáltalán nem való, stb.

És ma már azok az előkelő ifjak és ezek a szolid iskolás leányok nemcsak akadálytalanul tornáznak, hanem minden vonakodás és előítélet nélkül kedvvel tanulják az uszást, korcsolyázást, csónakázást, lovaglást stb.

Kérdem tehát, vajjon akkor mért ne tanulhatnák a vívást is? a mely *ép oly egészséges és testedző gyakorlat*, mint a torna; *ép oly kellemesen szórakoztató sport*, mint akár csak a csónakázás vagy korcsolyázás; a mely még abban is fölülmulja valamennyit: *hogy sem hely-, sem időhöz, sem évszak-, sem pedig az időjárás szeszélyeihez kötve nincsen, és mint legolcsóbb sport még a szegényebb sorsu család gyermekének is rendelkezésére állhat bármikor otthon is!*

Hogy kardiskolám czélszerűségét és alkalmas voltát a női testgyakorlásra nézve ne csak elméletileg, hanem gyakorlatilag is kimutassam: kísérletképen női vivótanfolyamot is nyitottam.

Mindenekelőtt oly női vivófelszerelés- és alkalmas női vivóöltözék előállításáról gondoskodtam, a mely nemcsak a női testgyakorlás céljainak, de a nőnevelés kívánalmainak is minden tekintetben kifogástalanul és teljesen megfelel.

Erre az első női vivótanfolyamra azonban, — a mely különben is teljesen díjtalan volt, — kísérletképen ez alkalommal mindössze is csak hatot és csakis azokat vettem fel, a kik ugy a kezdeményezés szigorú föltételeinek teljesítésére, valamint a kezdet nehézségeinek leküzdésére nemcsak vállalkoztak, hanem előreláthatólag alkalmasoknak is mutatkoztak.

E csoportképen mutatom be itt a kezdeményezés valódi első úttörőit, a kik nagy buzgalommal kezdték meg ezt az első tanfolyamot; a kik ha azt kitartó szorgalom és jó sikerrel el is végzik: szakismeretök által az uri hölgyközönségnek majdan oly egészséges testedző gyakorlást, oly kellemes és nemes szórakozást teremtenek, — a miben a torna által még mindez ideig egyáltalán részesülni nem tudott!

Nőtanítványaim a m. é. szeptember hó 30-án, — vivótermemnek szokásos megnyitása alkalmával mutatták be legelőször nyilvánosan az én kardiskolámat *a női testgyakorlás szempontjából* — nem nagy, de előkelő és szakértő közönség előtt.

Nőtanítványaim az alapállástól kezdve minden gyakorlatot ép *a testgyakorlás helyes szempontjából nemcsak a jobb, — de fölváltva egyuttal a bal kézzel is oly pontossággal végezték, — a hogy azt még eddig egy vivómester sem mutatta be.*

Ezenkívül bemutatták még a testgyakorlásra nézve oly jótékony hatású buzogánygyakorlatokat is, a melyek — szerintem — még a kardvivásra nézve is sokkal czélszerűbbek és szükségesebbek, mert a csuklót is mozgékonyrá és erősebbé teszik, mint az a bálványozott, ok- és cél nélküli törvivás!

Már ez az első kísérlet is ama nagy elismerés- és gyakorlati tapsviharban kitörő tetszésnyilvánítás mellett, a melyben a szereplők minden egyes gyakorlat kivitelénél a jelenvoltak részéről részesültek, biztos reményt és kilátást nyújt a kezdeményezés sikeréhez, és lelkesítő buzditásul szolgál a jövőre is.

Az érdeklődők sorában voltak: *Bedő Albert* és *Farkas Jenő* miniszteri tanácsosok; *Dürr Károly* osztálytanácsos, a budai tornaegylet képviselőjében; *Lisznyay Tihamér* műszaki tanácsos; dr. *Kosztka Emil*, dr. *Nyevitzkey Antal*; *Kiticsán Zsiga*.

A vívómesterek közül: lovag *Arlow Gusztáv* cs. és kir. százados és okl. vívótanár; *Bély Mihály*, a budai tornaegylet művezetője és vívómestere.

A tanári karból: *Válya Miklós* polg. leányiskolai igazgató; *Legeza Victor* polg. leányiskolai tanár; *Nagy László*, állami nőképezdei tanár; dr. *Vargay* tanár és még számosan a vívó-sport kitünőségei közül.

A hírlapirodalom részéről azonban, — bár a meghívók idejekorán lettek szétküldve a szerkesztőségekhez, — mindössze is csak három lap volt képviselve: a „*Magyar Hírlap*“, „*Magyarország*“ és a „*Hazánk*.“

Igy aztán nem is csoda, ha egyik-másik lap csak úgy „*gondolomra*“ akként tüntette föl ezt a bemutatást: mintha ez csak ama bécsi leányok vívóproductióinak csupán utánzata lett volna! holott a kettő közt csupán annyi a hasonlóság: hogy *itt is, meg amott is nők voltak a közreműködők*.

Azok a bécsi leányok *vitőrrel vívtak*, avval a francia divatu fleuret-vel; az én nőtanítványaim pedig a *magyar kardvívás iskoláját mutatták be módszerem szerint a női testgyakorlás szempontjából*.

Azok a bécsi leányok a vitőrvívás látványos productióit csupán *a nézőközönség szórakoztatása céljából saját maguk hasznára belépti díj mellett* mutogatták.

Az én nőtanítványaim azonban *minden belépti díj és anyagi haszon nélkül csupán a nemes cél iránti buzgalomból mutatták be* nemcsak a néző-, de egyáltalán az egész hölgyközönségnek jól felfogott érdekében

Azok a bécsi leányok a vitőrvívás látványos gyakorlatait csak az eddigi, megszokott *közönséges módon*, t. i. csupán jobb kézzel végezték.

Az én nőtanítványaim azonban a *magyar kardvívás összes gyakorlatait* nemcsak a jobb-, de fölváltva egyuttal a *bal kézzel* is oly rendkívüli ügyességgel és pontossággal végezték, *a hogy ezt még eddig senki sem tette*.

Nemcsak más volt tehát a bécsi leányok vivóproductióinak az eszköze, de egészen más volt annak a célja is!

Mindazonáltal mégis oly pazarul szórták akkoron a magyar lapok a hosannát annak a bécsi fleurettezésnek: — hogy ma már abból nekünk — a mi magyar kardvívásunkra egyáltalán semmi sem juthatott!

Az én nőtanítványaim nemcsak *elméletileg*, de önmaguk által *gyakorlatilag* is megmutatták, hogy *miként lehetne és miként kellene* a magyar kardvívást *a női testgyakorlás szempontjából* oktatni és tanulni az iskolákban!

Fejvágás és védés.

Hogy a magyar kardvívást, mint egészséges testedzőgyakorlást, mint kellemesen szórakoztató sportot, *az előkelő magyar hölgyközönség előtt* minél előbb megismerlessem, s minél könnyebben hozzáférhetővé legyen: ezentul állandóan külön női vivó-tanfolyamot tartok.

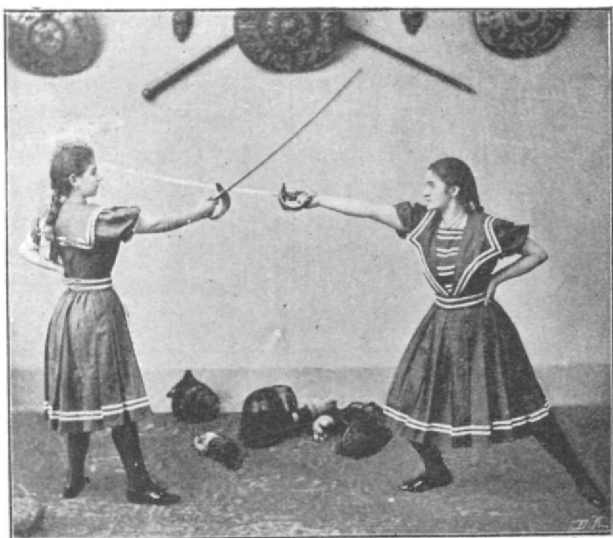
Olyan leánynövendékek pedig, a kik a vivás nemes mesterségét oly célból óhajtanák megtanulni, hogy abból egykor a nőknek alapos oktatást is adhassanak, s így azt esetleg jövődelmi kutforrásul is használhassák: vivótermemben *bármikor*

Mellvágás és védés.

Alsó karvágás és védés.

Belső arcvágás és védés.

Külső arcvágás és védés.

díjtalannul felvéletnek és teljesen ki is képezetnek; sőt, ha megfelelő alkalmas tehetséggel is bírnak, — nemcsak a kellő vívó-cszközökkel, de a körülményekhez képest még egyéb szükségsekkkel is elláttathatnak.

Nőtanítványaim különben, a kik a vívótanfolyamot jó sikerrel bevégezték, vezetésem és felügyeiletem alatt készek lesznek *bármikor* esetleg otthon, *a háznál* is nemcsak a hölgy-közönségnek, de a leánynövendékeknek is úgy a buzogány-gyakorlatokból, mint a kardvivásból alapos és rendszeres oktatást adni,

Bal kéz jobb ellen.

Azt pedig egyáltalán megérteni nem tudom, — hogy a testi nevelés irányadó körei, — a melyek különben a testgyakorlás tekintetében oly nagy buzgalmat és tevékenységet fejtenek ki a torna iránt, — annyira meg tudtak feledkezni a vívásról, — erről az egészséges és testedző gyakorlatról, a testi nevelésnek oly lényeges és fontos tényezőjéről: — hogy annak nemcsak fejlesztése- s művelésének előmozdítására, — de a női testgyakorlás tekintetében való alkalmazása iránt mindez ideig még csak kísérletképen sem tettek semmit és hogy az egész nagy

hölgyközönséget még ma is minden testgyakorlás nélkül oly mostohán hagyják!

Holott ha a nőképző-, polgári- és felsőbb leányiskolák osztályaiban egyelőre *csupán csak az önként jelentkezőkkel kísérletképen* rendszeresen elkezdenék és folytatnák a *vívás helyes irányu* gyakorlásának oktatását: akkor, mire a leánynövendék kikerülne az iskolából, — a testgyakorlás oly módjának volna már birtokában. — a mely azontul minden *további költsékezés és tornába való járás nélkül* családja körében *otthon* is rendelkezésre állna neki *bármikor!*

Kérem tehát: *vajjon nem volna-e ezélszerűbb és idővösebb inkább a vívást alkalmazni* az elhanyagolt női testgyakorlásra: — mint *végleg megfosztani* a testedző gyakorlásnak még ez *egyellen czélszerű módjától* is mindazokat, — a kik egyáltalán *nem járhatnak*, — vagy *végre sem járhatnak örökké* a tornába!

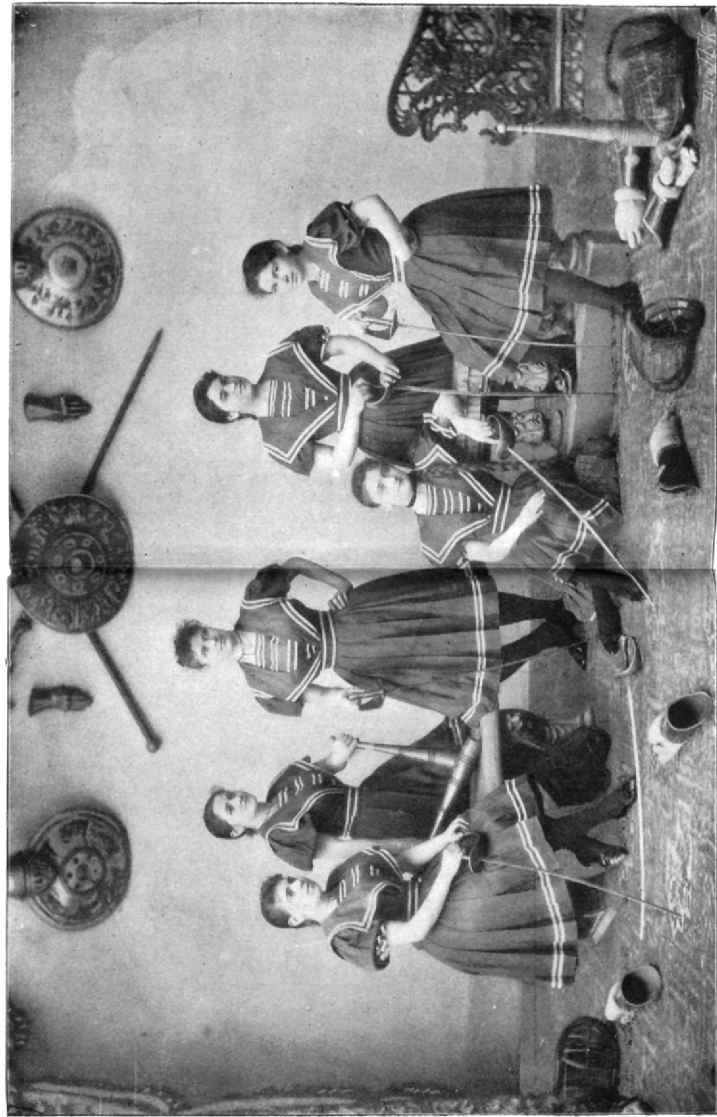
A női kardvivásnak — szerintem — még ezenkívül más egyéb — társadalmi horderejü — haszna is lenne.

Annyi bizonyos, hogy minél elterjedtebb, s minél népszerűbb lesz ugyanis a vívás az intelligens uri nők között: — *annál kevésbé fog majd imponálni a vívással való henczegés!* És így *minél nyészőbb lesz a párbajhősök nimbusa:* — *annál hamarabb fogja majd elveszíteni a — párbajmánia is ingerét:* — és így, a mit a párbajjellenes mozgalom kérvényekkel és petítiókkal még mind ez ideig elérni nem tudott: az a magyar vivónőknek valószínűleg sokkal hamarabb és könnyebben sikerülhet!

Az első magyar vívónők.

Sztrákay iskolája, Budapest 1884.

Danielcz Irén. Bertha Erzsike. Kommandingó Irén. Votay Ilon. Welse Emlia.
Sztrákay Ella.

V.

FÜGGELÉK.

a) Vivóverseny és vivómérkőzés.*

Irta: *Sztrakay Norbert.*

A verseny és a mérkőzés fogalmát sokan nemcsak össze-
tévesztik, hanem igen gyakran föl is cserélik egymással.

Versenyt rendezni lehet a világon mindenből; mérkőzésre
azonban csak három sport alkalmas, tudniillik a birkózás, boxolás
és a vivás.

A verseny tulajdonképpeni lényege nem a tárgy maga, hanem
a kivitel módja, mely a verseny tárgyának mindig a művészi vagy
legalább is a hasznossági oldalát mutatja be a nézőközönségnek

A mérkőzés azonban csakis az egymás ellen küzdő erőknél
a mérlegelése, mely a furfang és ügyesség hozzájárulásával pusztán
a végeredményt tünteti fel szárazon.

A versenynél a művészi ügyességnek, a mérkőzésnél pedig
a nyers testi erőnek és a furfangnak jut a főszerep.

Tehát más a vivóverseny és egészen más a vivómérkőzés.

A vivóversenynél nem az jó tekintetbe, hogy ki mennyivel
kapott többet vagy kevesebbet; hanem, hogy ki vivott szebben,
jobban, szabályosabban és helyesebben.

Magától értetődik, hogy itt nincs helye az „ámbózás“-nak,
mert az egyik félnek sem számítható föl érdemül!

A vivómérkőzésnél azonban mindig az jó számításba, hogy
bizonyos idő alatt ki ad több vágást („volt“-ot) a másikának,
vagy bizonyos előre meghatározott számú vágást ki ad meg
előbb a másiknak, szóval, melyik győzi vagy veri el a másikat!

* Lásd: a „*Hazánk*“ 143. számát, a „*Magyar Hírlap*“ és „*Egyetértést*“
1894. május hó 18.

A mérkőzésnél tehát épp úgy kell számítani az „ambóvágást“, mint a duellumnál: az illetők kárára nagyon is számít, — akár éles vágást, akár „volt“-ot kapnak mind a ketten — mert mindkét fél részéről hiba és helytelen, s épp ezért számítani is kell — az illetők kárára!

A M. A. C. május hó 20-ra egy nyilvános vivómérkőzést hirdet, melyben 1-ször *mesterek mesterekkel*, 2-szor *amatőrök amatőrökkel* és 3-szor *amatőrök mesterekkel* is fognak mérkőzni.

Ez a vivómérkőzés nem csak azért érdekes, hogy a M. A. C. fennállása óta eddig még ilyent soha sem rendezett, hanem azért is, mert ez a mérkőzés — „volt“-ok nélkül lesz.

Ez körülbelül olyan, mint a birkózás — földhözvágás nélkül, duellum lövés vagy vágás nélkül.

Megkívánja ugyan a jury a mérközőktől, hogy „volt“-ot kiáltanak, ha vágást kaptak, de azért azt számba nem veszi, hanem addig verekedtetni őket, a mig jónak látja, stb.

Az ambózókat a mérkőzésből ki is zárhatja; minden észrevétel, megjegyzési vita tiltva van a mérközőnek; a jury-tag nem vehet részt a mérkőzésben és viszont, stb.

Föl kell tehát tennünk, hogy az ilyen nyilvános mérkőzésre a *legkitünőbb amatőrök* és a *legjobb mesterek* fognak kiállani; kikből lesz hát akkor a jury?

Azokból talán, kik gyengébbeknek érzik magukat és nem mertek a mérkőzésre jelentkezni? Vagy csakugyan a legjobbakból és mérkőzni csak a rosszabbak fognak?!

Annyi bizonyos, hogy kissé visszás és fura dolog lesz az, ha majd *amatőrök* fognak *mestereik* fölött ítélkezni; ha a gyengébbek fognak az erősebbek fölött biráskodni!!

Általánosságban ez, részletesen pedig az 1-ső és 3-ik pont ellen van még kifogásom.

Ha nézőközönség előtt csak a fiatal, tüzesvérű amatőrök mérik össze nyilvánosan kardjukat egymással, azt még helyén valónak látom, mert míg a győzelem dicsősége a kellemes látványban gyönyörködő közönség elismerő tapsai által az egyik félnek emelni fogja a hiuságát: addig a másíknak buzdításul szolgálhat — a jövőre!

Ez tehát nem káros, sem a vivósportnak, sem pedig a vivómesteri tekintélynek; mert a fiatal amatőr, az ő győzelmi

dicsőségének babérait végre is — csak egykori mestere hirnevén a koszorújához gyűjti össze és rakja le!

De hogy a nézőközönség mulattatására a czirkusz porondján birkózókként a vivómesterek is nékigyürkőzzenek és szembe szálljanak egymással: azt a mesteri állás tekintélyének komolyságához legalább is nem nagyon illőnek tartom.

Hogy a vivómesterek az ilyen nyilvános mérkőzési produkciókban azt fitogtassák a laikus közönség előtt, hogy miként tudnak verekedni egymással; hogy a juryvé alakult amatőrök, illetve egykori tanítványaik által ezért nyilvánosan is megdicsértessék magukat: azt nemcsak komikumnak, hanem oly viszásgúnak is tartom, a mi sem a vivósportnak, sem a vivómesteri tekintélynek hasznára egyáltalán soha sem válhatik.

Bármily színezetet adjanak is az ilyen mérkőzésnek, mindig kéri abból a kenyéririgységnek és kapzsiságnak háttere, ha egy mester mestertársának hirnevén és existencziáján nézőközönség előtt nyilvánosan is csorbát akar ejteni és ennek árán emelni a maga tekintélyét s hirnevét!

Az öreg *Friedrich, Chappon*, az öreg *Keresztessy* és *Martinengó* tudtommal soha sem mérköztek egymással ilyen nyilvános produkeciókban, de azért mindig versenyeztek egymással az oktatás terén, a nélkül azonban, hogy valaha meg akarták volna tépni az elismerés babérait egymás homlokán!

És azért mégis akármelyiknek még ma is nagyobb a tekintélye, s több a hirneve, mint a mostani vívótanároknak együttvéve valamennyinek!

Az olyan amatőr pedig, a ki csupán feltűnési viszketegből nézőközönség előtt nyilvánosan is meg szeretné verni mesterét, nemcsak az ildomosság ellen vét, hanem meglazítja azt az összekötő erkölcsi kapcsot, mely tanítvány és mester között kell, hogy állandóan meglegyen; megsérti azt az elismerést és tiszteletet, melylyel a tanítvány mesterének a nyilvánosság előtt is tartozik.

De az olyan vivómester intentiója is érthetetlen előttem, a ki nyilvános mérkőzésre amatőrrel is kiállani kész. Hogy mi lehet a célja? hogy ez által mit szándékszik elérni? azt józan észszel elképzelni sem tudom. Azt akarja-e a nézőközönségnek megmutatni, hogy többet tud egy amatőrnél, vagy kevesebbet?

Hiszen az elsőt már állásának a minőségénél fogva amugy is jogosan elvárják és megkívánják tőle, az utóbbi által pedig lerontaná az előbbit is, és méltatlanná tenné magát állására is.

Hogy akad-e majd ilyen pályázó is, azt még eddig nem tudom; annyit azonban biztosan tudok, hogy a M. A. C. vivómestere és gróf Vay Lajos ur, a ki még novemberben felszólított erre engemet is, már öt-hat hónap óta gyakorolják egymást az „assozás”-ban s azóta valószínűleg el is készülhettek már a mérkőzésre.

Azt hiszem, hogy lesz olyan amatőr is elég, a ki jól összeszokva partnerjével, nem igen fogják egymást zavarba hozni a mérkőzésnél.

Ha ehhez aztán még azt is hozzávesszük, hogy ez a vivómérkőzés tényleg csakugyan „volt”-ok nélkül fog végbemenni, akkor ezt versenyvivásnak, vagy bármi más egyébnek mondhatják inkább, de nem vivómérkőzésnek.

Ha azonban a magyar kardvívás művészetének becsméréseiről, a nemzeti becsületről van szó: akkor ne csak az amatőrök, hanem álljanak sorompóba a mesterek is, ha kell! De ne csináljunk a magyar kardvívásból soha nyilvános *produkciókat és látványos játékokat a nézőközönség mulattatására*; legyen az előttünk mindig *komoly, nemes és lovagias* sport.

Erre nézve szolgáljon most tanulságul ez a levél Triesztből, melynek hiteles fordításban tartalma a következő:

171. sz.

1894. 8/V.

Ezen fordítás szó szerint megegyezik az előttem felmutatott eredeti olasz szöveggel.

(P. H.)

Somogyi Ede,

kir. törvényszéki hites tolmács.

Trieszt, 1894. ápril 27.

„Kedves Béla!

Hallottam valamit ugyanis Magyarország haladásáról, helyesebben mondva a magyar civilizációról, mit ha Kossuth apa meghallana, még haragjában sem tudná magát visszatartani a nevetéstől,

Barbassetti vivómester, napjaink egyik kitünősege, ugyanis valami de Biasének Budapestre irt, megtudandó, érdemes volna-e a magyar fővárosban egy Akadémiát rendeznie?

De Biase azt válaszolta: „Nem“; mondván, „hogya vivás itt egy egészen új, speciális módon kezeltetik“, melyről, hogy megismertesselek, elbeszélem a következő esetet: „Pesten — így írja ő — „nincs semmiféle vivókör; van ugyan egy athletikai klub, hol a vivást gyakorolják, s ez minden év tavaszán rendez egy Akadémiát, mely alkalommal a vivók is kiállanak, és pedig szóról-szóra a következő módon (ülj le, mert nagy lesz a hatás): „A kard virágai 15-en vagy 20-an kilépnek, valamennyien felszerelve a támadásra vivókabátban, fejökön nagy maszkkal, s e fölött nagy disznóhólyaggal, melyre aztán piff! paff! ütlegelnek, mint a vakok; az utolsó, a kinek a maszkján a disznóhólyag egészenben marad, — kikiáltatik aztán a harczjáték vagy verseny győztesének!“

Csak azért irom meg ezt neked, mert lehetetlenségnek tartom, s azt hiszem, hogy de Biase csak azért írta ezt: hogy elidegenitse Barbassetti barátomat, a kivel természetesen nem igen szeretne találkozni a porondon. Egész csendben tudakozódjál és írj valamit a dolgok mibenléte felől stb. G. S.“

E czikkre elmaradt ugyan a mesterek és amatőrök mérkőzése, hanem a de Biase tanítványai azért résztvettek a mérkőzésen, sőt jelen volt azon maga de Biase is.

b) Nyílt megjegyzések az első magyar vívómérkőzésre.*

Irta: K. Szabó István, a győri vívókör tagja és művezetője.

„Távol áll tőlem, hogy mindazt, a mit a vívómérkőzés alkalmával *láttam*, elvileg rossznak mondjam; azonban semmikép sem használnék a céltnak: — ha ellentmondva a tényeknek, a mostani vívómérkőzésről *csakis elismerőleg* akarnék írni.“

„Magát a bátor támadást korántsem azonosíthatjuk a vivás művészetével; a miért is *a jó verekedést nem szabad tökéletes vívásnak minősíteniünk.*“

„Az állás és lábmozdulatok *nagy felületességet* árultak el, s így kívánatos volna azokat jobban gyakorolni és rájuk több gondot fordítani.“

„A testtartás részben jó volt, részben azonban — a bal váll előre tartása miatt — rossz.“

„A kardmozdulatok támadás közben gyorsak voltak ugyan, de csak ritkán egyuttal pontosak is. A vágások inkább karból, mint csuklóból adattak, és hogy a kardot vivás közben inkább forgatták, mint vezették.“

„A kardvivásnál alkalmazott szurások teljesen téves felfogását árulták el annak, hogy hol, mikor és hogyan alkalmazandók.“

„A vífogásoknál (Parade) az egyes átmenetek nagy kerülővel és rossz uton történtek, pl. a tierzből a prim védéshez stb.“

„A gyakran előforduló ambók azt mutatják, hogy a támadók nagyon is hevesen és a kellő óvatosság mellőzésével nyo-

* Lásd: a „Sport-Világ“ 27. számát 1894. — Megjelent a mérkőzés után és czafozatlanul maradt.

multak előre, a védők pedig igen gyakran jobbnak látták a támadásba bevágni, mint azt fölfogva visszacsapással (riposte) felelni."

"A vivómérkőzést azonban mindezen felsorolt megjegyzések daczára sem szabad eredménytelennek neveznünk; mert kitűnt, hogy a mérkőzők között sok jó, sőt kiváló tehetség van, a kik *helyes vezetés mellett* bizonyára bárkivel szemben a vívás művészetének erős képviselői lesznek."

Én a fenti „*Nyílt megjegyzések*“-re a magam részéről csak annyit jegyzek meg: — hogy egy szakértő szemtanúnak lehetett volna ugyan ennél többet, — de elfogultság és jóakaratu részrehajlás nélkül kevesebbet elmondani egyáltalán nem is igen volt már lehetséges!

Hogy a mérkőzők közt „*sok jó, sőt kiváló tehetség is*“ volt: — az szerintem talán még sem a mérkőzés érdeme és eredménye: mert *megvoltak azok már azelőtt e nélkül is!*

Tagadhatlan az, hogy sok jó erő és kiváló tehetség van mi nálunk, — de ezt talán még e mérkőzés nélkül sem vonhatta volna különben kétségbe senki: — hanem, hogy a fenti „*Nyílt megjegyzések*“-et épp az a *helyes vezetés hiánya* hozta létre, — arra éppen csak jó alkalmul szolgált ez a vivómérkőzés!

Igy tehát ez is csak az én álláspontomat igazolja és a mellett szól: — *hogy nekünk mindenk felett tanulásra, helyes iskolára van szükségünk, és nem nyilvános produkciókra!!*

c) 1895. május 12 és 13.

„Az eredményt a tények igazolják,
A czél pedig nem szentesítheti az eszközöket!”

Ez a két nap arról lett nevezetes, hogy a M. A. C. ekkor tartotta meg az első *nagyobb szabású* országos vívóversenyét és nyilvános nemzetközi vívómérkőzését.

Szerencsétlen volt mindig a 13-as szám ósidóktól fogva, s bebizonyult ez mostan is.

Nincs szándékomban, sőt e füzet keretén is kívül esik, hogy itt a verseny lefolyásának részleges bírálatába bocsátkozzam és azt most érdemleges kritika alá vegyem; egyet-mást azonban mégsem hallgathatok el ép a magyar vívósport és a magyar vívómesterek érdekében; annál is inkább, hogy egyes napilapok a fővárosi vívómestereknek tesznek szemrehányást és megrójják a kudarczért.

Igen érdekes és jellemző a többi közt a „*Pesti Hírlap*” (131. sz. május 14.) elmélgzése és felfogása.

„A vívómesterek kardversenye — mondja ő — kellemetlen meglepetést hozott. Említettük, hogy br. Bothmer visszalépett, így aztán biztosabbra vettük, hogy a győzelem a Halászné lesz.”

„A sors azonban másként akarta, és — *fővárosi vívómestereink bizony restelhetik*, hogy az első díjat idegen viszi el. Nem ártana — mondja tovább a lap — ha tanulnának egy kis vállalkozási szellemet az ambiciózus Halász Zsigától (?), aki tudvalevőleg sohasem tér ki, ha alkalma nyílik méltó ellenféllel összemérni kardját.”

Azt hiszem, hogy vállalkozási szellemet talán, — de aligha tudást, ambiciót és képességet is.

Hiszen a rendező-bizottságnak is nagy volt az ambíciója, — sőt vállalkozási szelleme is tulmerész — a midőn a fővárosi vívómesterek mellőzésével, hazai szakerők nélkül, országos

vívóverseny, sőt nemzetközi nyilvános vívómérkőzés rendezésére is vállalkozott, és önmagában vélte föltalálni „*az egykori kardforgató hős apák mellő fiait!*”

Hogy aztán csalódtak egy kissé, mi restelleni valójuk volna abban a fővárosi vívómestereknek — A rendezőké a dicsőség!

Szerintem az első díjhoz ép oly joga van minden idegen vívómesternek és amatőrnek, mint bárki másnak, ha a verseny-szabályok szerint érte sikra száll.

A tudást pedig és képességet — legyen az bár idegen vagy vidéki mesteré vagy amatőré is — egyaránt becsülni és respektálni tartozunk. Egyáltalán senkinek sem képezheti kizárólagos tulajdonát az első díj, amelynek megnyeréséhez szerintem nem elég a pusztá vállalkozó szellem és ambíció, hanem kell ahhoz talán még valami más egyéb is!

„A mérkőzésben nem vesz részt, — mondja a „*Magyar Hirlap*” (május 11.) — a fővárosi vívómesterek két kiválója: *Sztrakay Norbert* és *Vay Lajos*. Értesülésünk szerint a két mester azért vonult vissza az ünnepségtől, mert *a rendező-bizottság megfélekedezett arról, hogy őket meghívja a jurybe*. Működésök tartama és képességeik bizonyára rászolgáltak már eddig is, hogy ezt a helyet a juryben elfoglalhassák.“

Nem is maradt ez a gyöngéd figyelmeztetés eredmény nélkül. A végrehajtó-bizottság csakugyan megrestelvén egy kissé ezt a figyelmetlenséget, *a verseny előestéjén még aznap este 8 órakor sietett* Bekény Gyula és Dr. Krasznay Ferencz jurytagok által meghívni Vayt a törvíváshoz — indítónak. Gróf Vay Lajos ur másnak hiányában ezt a tisztséget is készségesen elfogadta, a mihez minden esetre nem csekély vállalkozási szellem kellett, de hol maradt az ambíció?

Mért nem nevezett, ha szerepelni vágyott, mikor két tanítványa és Zolnay Viktor segédje különben is szerepeltek a versenyben?

Ha pedig azért vonult vissza, hogy mellőzték a juryben: akkor hogyan tudott mégis az utolsó perczben az indító szerepére vállalkozni?!

A versenyben tényleg csak három fővárosi és négy vidéki vívómester vett részt: Gisser Nyitra, Chapon N.-Várad, Robély Kaposvár, Lovas (Rössler) Kecskemét és 38 amatőr.

„Három mester a fővárosból — írja a „*Hazánk*“ (május 9.) — és ez a három: *Halász Zsiga*, lovag *Arlow Gusztáv*, és *Benyovits Lajos*. Hát a többi mester: *Sztrakay Norbert*, *Keresztessy Sándor*, gróf *Vay Lajos*, *Grabowiczky Leó*, *Bély Miska*, *Endrédy Márton*, *Rákossy Gyula*, *Izecsesskul Leó*, no — és *Fodor Károly*, — aki a rossz nyelvek szerint végig verekedett már Európa leghíresebb mestereivel s tőlük *elismerő okleveleket (!)* is kapott, — hol maradtak?“ — —

„Nem volt meg talán a versenyszabályok szerinti képesítésök: *öt évi vívómesteri működés a fővárosban?*“

„Rákossy Gyulának és Izecsesskul Leónak valóban nem, mert mind a kettő még fiatal vívómester.“ (Rákossy körülbelül már 6 év óta segédje és két éve, hogy üzlettársa és mestertársa Fodornak, tehát mégsem olyan nagyon fiatal.)

De hogymiként és minő kvalifikáció alapján keveredett a versenyző gentlement vívómesterek közé gróf Vay Lajos segédje: *Zolnay Viktor*, aki még két évvel ezelőtt nálam tanult: annak egyedül csak avégrehajtó-bizottság és *Halász Zsiga* lehet a megmondhatója!

Hallomás szerint vívómesteri oklevelet kapott volna mesterétől?!

„Ellenben Sztrakay Norbert — köztudomás szerint — a nemrég elhunyt Keresztessy József után a legöregebb vívómester az országban, a kinek már 24 évi mesteri múlt áll a háta mögött. Keresztessy Sándor körülbelül 18 éves vívómester, a többiek pedig 10—12 éves mesterek.“

„Értjük Fodor Károly távolmaradását, aki már belefáradt a kontinens nagymestereivel való mérkőzésbe; és hogy őszintén beszéljünk, sajnos, de értenünk és méltányolnunk kell Sztrakay Norbert, gróf Vay Lajos, Bély Miska és Endrédy Márton visszavonulását is. A magyar athletikai klub versenyrendezőisége ugyanis a nevezett mesterek egyikét sem hívta meg az országos ünnep juryjébe.“

Hat idegen és csak egy magyar vívómester van tényleg a juryben, a jury többi tagja pedig mind amatőr.

„Azt sem helyeselhetjük, hogy olyan versenyben, a melyben mesterek — talán éppen az amatőr jurytagok mesterei — is résztvesznek, tanítványok ítélkezzenek a mesterek tudása fölött; ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy az amatőrök nem

értenek a szakszerű ítélkezéshez, hanem ez olyan anomália lenne, mely a nagy közönség előtt igen könnyen diszkreditálhatja az országos verseny juryjének komolyságát és megbízhatóságát.“ (Ami pedig itt is megesett, mert Chappon, lovag Arlow és br. Bothmer is kifogást emeltek a jury eljárása ellen).

„Nem habozunk különben kijelenteni azt sem, hogy elvi szempontból egyáltalán nem vagyunk barátai a mesterek nyilvános versenyvivásának. Ezek lehetnek érdekesek, mint látványos mutatványok; lehetnek tanulságosak, mint tanulmányok, de rendszerint az egyik mester reputációjának és hírnevének rovására történnek.“

„A fővárosból csak a Keresztessy, Halász, Vay, Litomiszki (katonai) és Benyovits iskolái lesznek képviselve.“

„Sztrakay Norbert iskolája becsületbeli kötelességből nem nevezett a versenyre. A hol a mester tekintélyét nem ismerik el, ott az iskola nem képviseltetheti magát. Pedig a Sztrakay-iskola adott már az országnak annyi jeles vivót, a mennyit — néhai Keresztessy József iskoláját kivéve — aligha adott csak egy is. Innen kerültek ki a többek közt:

Lisznyay Tihamér,	Dr. Kosztka Emil,
Bekény Gyula (most jurytag),	Asbóth Jenő,
Fülepp Kálmán,	Dr. Nyevitzkey Antal,
Ifj. Szentgyörgyi Imre,	Dr. Rózsa Elemér,
Mérai-Horváth Károly,	Papp Elemér,
Szuk Géza,	Dr. Hanzély László,
Dr. Zerdahely Imre,	Dr. Bessenyei Béla,
Dr. Pálföldy Lajos,	Dr. Kenedy Géza,
Nagy László,	Belcsák László,
Pláner Gyula,	Dr. Kováts Seb. Endre,
Kiticsán Zsiga,	Gáspár Arthur,
Dr. Papp Mór,	Dr. Simó Károly stb.

„Ugyancsak a Sztrakay-iskolában tanult 1876-ban Halász Zsiga, a magyar atletikai klub jelenlegi vivómestere; 1880. és 1881-ben Endrédy Márton vivómester; 1880-ban gróf Vay Lajos, (aki azonban csak rövid ideig látogatta az iskolát) és 1884-ben Mozogh István, fiúmei vivómester.“

„Hiányozni fognak a versenyen Endrédy Márton állandó látogatói is.“

„A legnagyobb érdeklődés — így írja ezt a *„Pesti Hirlap”* (131. május 14.) — a vivómesterek kardmérkőzése iránt nyilvánult és különösen Halász és br. Bothmer közötti viadalra voltak kíváncsiak.“

„Br. Bothmer azonban az egyik ujján levő bőrhorzsolás miatt visszalépett.“

„A vivómesterek kardversenyének lefolyása különben a következő volt:

Az I. sorozatban Halász Zsiga legyőzte Robélyi Jenőt, (Kaposvár); Halász kapott $3\frac{1}{2}$ tust, Robélyi $4\frac{1}{2}$ tust. (A közönség tusszámítása szerint: Halász 5-öt és Robélyi 4-et). Chappon (N.-Várad) és Gregurich (M.-Fehértemplom) nem küzdöttek végig a viadalt, mert Chappon visszalépett, kifogást emelve a jury tusszámításai ellen. Dr. Benyovits Lajos (Budapest) legyőzte Gisser Gyulát (Nyitra), Gregurich legyőzte Lovas (Rössler) Gyulát (Kecskemét).“

„A II. sorozatban aztán Halász Zsiga Gregurich Ámonnal került össze és Gregurichtól 4 tust kapott, ő azonban egyet sem tudott adni. Gregurich aztán legyőzte dr. Benyovitsot is (1 tust kapva és 4-et adva) s így az első győztes Gregurich Ámon lett.“

Ez a kudarcz — a *„Pesti Hirlap”* szerint — annyira megbénította Halászt, hogy aztán Benyovittsal szemben is vesztes maradt, úgy, hogy a vivómesterek kardversenyében *a 2. győztes Benyovits Lajos lett, és Halász Zsiga csak a harmadik helyre jutott.*“ Egyébként a M. A. C. tagjai közül is csak kettő tudott 3. díjat nyerni, egy a tör- és egy a kardvivásból.

„Benyovits általában — mondja a lap — ma igen derekasan viselte magát.“

„A vivómesterek döntő küzdelmében is Gregurich először Halászt, azután Benyovitsot verte le s így *az első győztes lett Gregurich Ámon*, övé az állami nagy aranyérem és a diszoklevél; *a második Benyovits Lajos; a harmadik Halász Zsiga.*“

A M. A. C. titkára is így hirdette ki az emelvényről a jury ítéletét a jelenvolt közönség előtt, s így hozták ezt másnap az összes napilapok is.

Másnap 4 órakor azonban a M. A. C. következőleg osztotta ki a győzteseknek a díjakat:

I. díjat (állami nagy aranyérem és diszoklevél) Gregurich Ámon kapta.

II. díjat (állami kisebb aranyérem és diszoklevél) *Halász Zsiga, a magy. athl. klub vívómesterének adományozták*, míg a

III. díj (a M. A. C. aranyérme) dr. Benyovits Lajosnak jutott.

Különös, hogy itt már Benyovits ur nem oly „*derekasán viselte magát*“ mint a versenynél, és *kardcsapás nélkül oly könnyen engedte elhalászni* az általa megnyert II. díjat s e helyett megelégedett a III. díjjal is. Itt is nagy a vállalkozó szellem, de hol van az ambíció?!

Ha Halász tényleg megérdemelte a II. díjat: akkor a jury igazságtalanul ítélte azt oda Benyovitsnak, a mit talán mégsem lehet feltételezni; ha pedig a jury igazságos ítélete szerint Benyovits nyerte a II. díjat: akkor a M. A. C. *nem a jury ítélete szerint osztotta ki a díjakat*.

Ezekután azt hiszem, hogy nemcsak az idegen mesterek és amatőrök, de még saját honfitársaink is — okulva a törtéteken — aligha vagy legalább is nem egyhamar fognak kedvet érezni magukban, hogy ismét sikra szálljanak oly babérokért, a melyekhez még akkor sem jutnak hozzá, ha tényleg ki is vívták azokat.

Hogy mit és miként fognak majd erről írni a külföldi szaklapok; hogy minő színben fogják így a magyar vívósportot feltüntetni a külföld előtt, azt sajnos, nem a rendezők, hanem a magyar vívósport és *a magyar vívómesterek fogják majd — már legközelebb is — megérezni*.

A M. A. C. e verseny által a magyar vívómesterek megkérdőztetése és hozzájárulása nélkül — daczára mellőztetésöknek — mégis az ő rovásukra hurcolta meg ennyire a magyar vívósportot ország és világ előtt!

Rendezhet országos vívóversenyeket, sőt nemzetközi mérkőzéseket is minden klub — amatőrökkel és saját tagjaival — de az ország összes vívómestereivel, ezeknek belecgyezése nélkül és mégis ezeknek rovására, szerintem nincsen joga senkinek.

Ilyeneket közmegegyezéssel csak maguk a mesterek rendezhetnek; külföldön azonban az olyan országos jellegű mesterképző akadémiák is, a minők Olasz- és Franciaországban is vannak.

Ily értelmű határozatot hoztak már az összes fővárosi vívómesterek az öreg Keresztessy elnöklete alatt egyhangulag 1893. évi november 21-én a mikor de Biase is nemzetközi vívóversenyt rendezett, szintén mellőzve a fővárosi vívómestereket. Vagy az öreg Keresztessyvel már ez is sirba szállt?!

Tisztelt kartársak! ha valakiben csak egy kis önérzet és önállóság van, az nem lehet játékbábuja senkinek és nem ugrálhat úgy és akkor, amikor és ahogy valamely klub kényekedve szerint a nótáját fujja!

Közös erővel kell oda hatnunk, hogy a magánérdek legalább a magyar vívósport terén ne nyomja el a közérdeket!

Hirnevünkkel létünk kérdését is megingatják; idegeneket szerződtetnek s hoznak nyakunkra, dus javadalmazással látják el őket, és a mi önfeláldozó szolgálatunknak mellőzés a jutalma! — — —

*

Itt az idő a tömörülésre, — egy vívómesteri kör alakítására; egyesült erővel és közös akarattal érvényt kell szereznünk a magyar vívómesteri tekintélynek.

Ébredj tehát álmaidból, ébredj, Árpád fia! egy szívvvel és egy lélekkel sorakozzál a közös zászló alá, és tartsd szem előtt hogy :

Áldjon vagy verjen bár a sors keze:

Itt élned, vagy halnod kell!

Sztrakay Norbert.

Kardra magyar!

— Irtá: *Sztrakay Norbert* 1891. —

Kardra magyar! — boxra angol;

Törre — olasz, francia!

Kardot rúntva s jól forgatva: —

Magyarnak szállt Hunnia!

Mért nem vivtok? nem tanultok? —

A fokos és ölmos bot

Rég kiment már a szokásból:

Forgassátok a kardot!

Mért nem vivtok, nem tanultok

Ifjak s lányok egyaránt?

Őseinktől — csak a kard és

Toll hatalma maradt ránk.

Szent az irás, — egy istenség

Öröklöttü gyermeke;

Justitia istennőnek;

Mégis — — kard a mérlege!

Akár a kard, akár a toll, —

Hisz ez — egy és ugyanaz;

Akármelyik — jól forgatva —

Kimutatja: — mi igaz.

Toll és penge — mind a kettő

Ügyes kézben — véd és vág;

Csodálja is mindkettőnek —

Nagy hatalmát a világ!

Az — az észnek, ez — a kéznek
 Legélesebb fegyvere;
 A ki egyikéhez sem ért: —
 Üres annak — a feje.

Forgassátok mind a kettőt, —
 Mig a szivben pezsg a vér!
 Edzett kar és ifju lélek —
 Mennyországgal is felér.

Az író meg — de a vivó
 Nem öregszik meg soha;
 Ép testéből lelkét — ifjan
 Csalja föl a Jehova!

Angyaloknak sokasága
 Képez neki sorfalat, —
 A szeráfok hymnuszot zengnek,
 Mig az Urhoz fölhalad;

A kherubok dísz-gárdája
 Felvonulva tiszteleg: —
 Ily fény s pompa az égben is
 Csak egy — — vivót illet meg!

Kardra magyar, boxra angol
 Törre — olasz, francia!
 Kardon kívül nem hagyott mást
 A magyarnak Hunnia.

Nem is magyar, ha kardjától
 Az ellenfél nem remeg!
 Hon-, becsület s szent jogát is:
 Csak a karddal védi meg.

A

„Sztrakay-féle“ plaszttronok és vivókezttyük,

a melyek puha bőr-, vászon- vagy gummi-közvetítéssel vannak a karvédőhöz erősítve, s ép ezen előnyüknél fogva kizárólagos szabadalommal is kitüntetve lettek, ez idő szerint még csak nálam kaphatók és rendelhetők meg.

A VIVÓTEREM

saját ujtásom szerint készült s oly kitűnő bandage-kal (has-, nyak-, csukló- s hónalj kötőkkel) is föl van szerelve, a minőkkel eddig egy vivóterem sem rendelkezik.

A terem hatóságilag engedélyezett czéllövésre is be van rendezve, szintén saját találmányu álló- és mozgó automat-czél táblákkal; van még trapez, gyűrű, korlát, súlyzók, buzogány stb.

Havonkint 2 koronáért a vivóterem összes felszerelését is használhatja bárki is, s így még vivószereket sem szükséges beszereznie.

